

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Zpětný a další odkaz Simulace a obcházení zákona v MPS

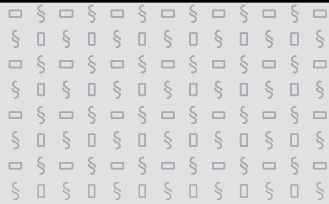
Kolizní problematika obecné části soukromého práva

Přednáška pro kurs MPS I
Zdeněk Kapitán
Zápatí prezentace

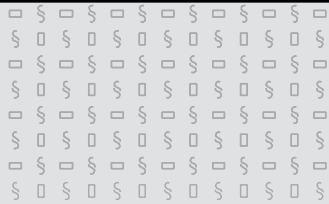
MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Zpětný a další odkaz

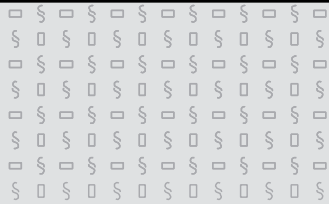
Podstata zpětného a dalšího odkazu

- **Zpětný odkaz** (remise, renvoi) je situace, kdy tuzemská kolizní norma odkazuje na cizí právní řád a tento právní řád ve své kolizní úpravě odkazuje zpět na tuzemské právo
- **Další odkaz** (transmise) je situace, kdy tuzemská kolizní norma odkazuje na cizí právní řád a tento právní řád ve své kolizní úpravě odkazuje na další (třetí) právní řád

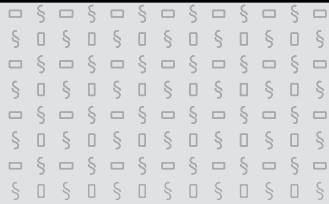
Příčiny vzniku zpětného a dalšího odkazu

1. pro stejné právní otázky volí různé právní řády **různá navázání** (otevřený konflikt zákonů)
2. pro stejnou právní otázku mají různé právní řády stejně formulované kolizní kritérium, avšak právní termín použitý v navázání je **různě interpretován** (skrytý konflikt zákonů)
3. **kvalifikační problém v souvislosti s předběžnou otázkou**; reálně může dojít k situaci, kdy je v rámci tuzemského práva kvalifikována právní otázka, určeno právo rozhodné, ale tento právní řád kvalifikuje stejnou právní otázku odlišně, proto pro ni používá jinou kolizní normu

Argumenty pro/proti přijímání remise a transmise

- proti: vznik bludného kruhu (kolikrát přijmout?)
- proti: zkreslení představy zákonodárce legis fori o kolizně spravedlivém řešení
- proti: cílem kolizních norem je určit rozhodné právo, tj. hmotněprávní pravidla
- pro: u dalšího odkazu lze přijímáním dosáhnout jednotnějšího přístupu při rozhodování soudů různých států o stejném skutkovém stavu
- relevantní argument není, že přijetím zpětného odkazu se dosáhne použití tuzemského práva, které soud zná nejlépe; tato argumentace je utilitární a nemá nic společného s kolizním uvažováním!

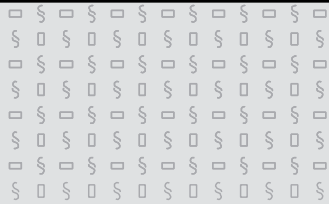
Regulace zpětného a dalšího odkazu

- Vyloučení remise a transmise v čl. 15 Řím I
- Podobný přístup volí unifikované úpravy Haagské konference MPS
- Kritérium rozumného a spravedlivého uspořádání vztahu; § 35 ZMPS; podle doktríny i judikatury je nerozumné přijetí odkazu u závazkových práv
- Různé státy regulují transmisi a remisi různě - povětšinou ji omezují; v některých právních řádech je tato otázka věcí judikatury (například vyloučení transmise ve francouzských podmínkách)

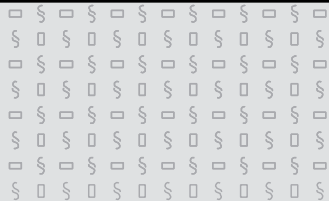
MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Obcházení zákona a simulace v MPS

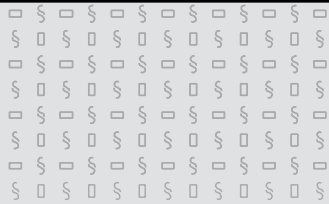
Terminologické otázky

- k obcházení zákona v MPS dochází umělým vytvořením okolnosti rozhodné pro určení rozhodného práva, případně pro použití
- **simulace** v MPS - jeden ze způsobů, jak docílit obcházení zákona - je předestírání určité skutečnosti adresáty právních norem s cílem dosáhnout výhodnějšího kolizního řešení (zpravidla je využíváno disproporcí v kolizních úpravách různých řádů)
- univerzálním řešením obcházení a simulace je unifikace kolizních i hmotněprávních norem

Specifika v MPS

- je třeba odlišovat simulaci v MPS od simulace v hmotném právu; stejná právní situace (skutkový stav) může, ale nemusí založit relevantní důsledky jak v kolizním právu, tak v hmotném právu (podle věcných norem, na než kolizní norma odkazuje)
- výslovná úprava simulace a obcházení v českém kolizním právu chybějí; při „ošetření“ situace vycházíme z toho, že objektivní skutkový stav vyvolávající potřebu použití kolizních norem je v rozporu s tuzemskou úpravou obcházení zákona (§ 39 občanského zákoníku)
- de lege ferenda - viz návrh ZMPS v IS MU

Případy obcházení zákona a simulace

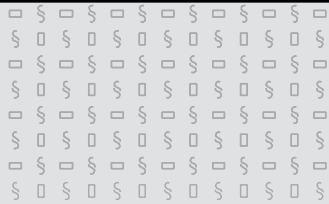
- účelová změna pobytu
- účelové získání občanství
- zneužití forum shopping
- účelová volba práva ve snaze vyhnout se kogentním ustanovením určitého právního řádu
- účelový výběr místa plnění
- účelové využití inominátních smluv

Nutno rozlišovat využití autonomie vůle od **účelových manipulací** ovlivňujících aplikaci kolizního práva

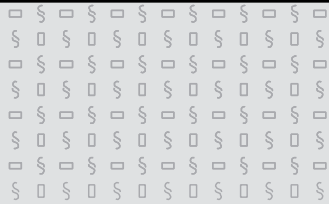
MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Kolizní úprava obecných otázek občanského (soukromého) práva

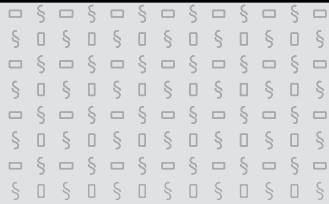
Právní subjektivita - fyzické osoby

- Základní úprava v § 3 ZMPS; rozsah použití:
 - vznik, změna a zánik způsobilosti k právům
 - vznik, změna a zánik způsobilosti k právním úkonům
 - všeobecná osobnostní práva (pokud neexistuje speciální kolizní regulace)
- Problematickou otázkou je delikttní způsobilost; bývá podřazována pod rozsah použití § 15 ZMPS; komparativní argument viz i čl. 15 písm. a) Řím II
- Pro zánik subjektivity viz § 43 ZMPS
- Více státních občanství - pravidlo v § 33 ZMPS
- Procesní způsobilost - pravidlo v § 49 ZMPS
- Speciální úprava - např. v § 18 odst. 1 či § 19 ZMPS, dále také viz čl. 8 odst. 2 úmluvy Řím I a čl. 10 odst. 2 nařízení Řím I
- Úprava v mezinárodních smlouvách o právní pomoci a multilaterálních unifikačních smlouvách

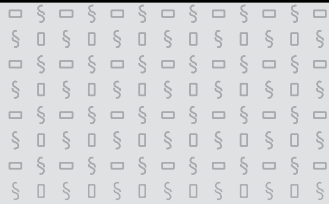
Právní subjektivita - právnické osoby

- rozsah regulace v § 3 ZMPS obdobně jako u fyzických osob
- problematické otázky - obchodní tajemství, firemní právo
- problém s určením **státní příslušnosti** právnických osob;
řešení:
 - a) teorie mocenská
 - b) teorie sídla
 - c) teorie inkorporační
- aplikace § 22 ObchZ - problém s rozsahem použití
- speciální úprava v §§ 21 až 24 ObchZ a speciální úprava
mnohonárodních osob v komunitární úpravě (societas
europaea, evropské hospodářské zájmové sdružení,
evropská družstevní společnost)
- stát - viz § 47 ZMPS a judikatura Nejvyššího soudu

Platnost právních úkonů

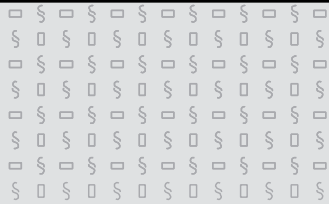
- rozbor § 4 ZMPS (viz další slide)
- česká kolizní úprava, stejně jako unifikovaná úprava v Řím I pracuje se **zásadou jednotného statutu pro platnost a účinky právního úkonu**
- napříč právními úpravami existuje zpravidla speciální pravidlo pro platnost z hlediska formy
- výklad k platnosti smlouvy podle Řím I je předmětem samostatného výkladu v rámci závazkových práv
- speciální úprava v § 18 odst. 2 či § 20 ZMPS

Konstrukce § 4 ZMPS

1. část věty před středníkem:
dva rozsahy - **platnost a následky neplatnosti**
dvě kolizní kritéria v tomto pořadí:
 - a) rozumné uspořádání vztahu, neodpovídá-li mu situace, pak
 - b) **právní řád účinků** (lex causae) právního úkonu
(ustanovení o speciální právní úpravě není kolizním kritériem!)
2. část věty za středníkem - speciální subsidiární kolizní norma:
rozsah - **platnost z hlediska formy**
navázání - právo místa, kde byl úkon učiněn (lex loci actus)

Vždy se jedná o kogentní oboustranné kolizní normy, ani jedna z nich není materializovaná!

Promlčení

- vnitrostátní kolizní úprava reguluje pouze promlčení závazkových práv (§ 13 ZMPS); promlčení ostatních typů práv se řeší výkladem jiných kolizních ustanovení, případně jejich analogickým použitím
- promlčení bude předmětem samostatného rozboru v rámci výkladů tzv. mezí obligačního statutu
- unifikovaná úprava v Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží (publikována v č. 123/1988 Sb.) s Vídeňským dodatkovým protokolem (publikován v č. 161/1991 Sb.) - čtyřletá promlčecí doba
- v délce promlčecí doby se státy velmi liší (např. v Řecku je základní promlčecí doba 20 let, ve Švýcarsku 5 let, v některých případech 10 let)